

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Львівський національний медичний університет
ім. Данила Галицького

ІНДИВІДУАЛЬНЕ СТАЖУВАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДІАТРІЯ»

Конспект у співпраці з ШІ на допомогу лікарю

За редакцією професора, д. мед. н.
М. М. Кісельової

Львів
Видавець Марченко Т. В.
2025

УДК 616-053.2]:378.147(075.8)

К441

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького,
протокол засідання ВР №3 від 26.03.2025 р.*

Автори:

М. М. Кісельова – професор, д. мед. н., зав. кафедри педіатрії і неонатології ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Л. П. Сакалош – доцент, к. мед. н. (за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія), лікар-педіатр вищої категорії, лікар-імунолог дитячий.

О. Є. Січкоріз – к. мед. н., доцент кафедри дитячих інфекційних хвороб, декан факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Рецензенти:

Т. М. Соломенчук – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри сімейної медицини ФПДО ЛНМУ імені Данила Галицького;

О. Л. Личковська – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри пропедевтики педіатрії та медичної генетики ЛНМУ імені Данила Галицького;

Ю. Д. Годованець – доктор медичних наук, професор кафедри педіатрії, неонатології та перинатальної медицини Буковинського державного медичного університету;

Ю. Б. Ященко – доктор медичних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Державної установи «Центр інноваційних технологій охорони здоров'я» Державного управління справами.

К441 Індивідуальне стажування за спеціальністю «Педіатрія» : концепт у співпраці з ІІІ на допомогу лікарю / Кісельова М. М., Сакалош Л. П., Січкоріз О. Є.; за ред. проф. М. М. Кісельової – Львів: Видавець Марченко Т. В., 2025. – 298 с.

ISBN 978-617-8194-10-9

У виданні наведені стислі та водночас вичерпні матеріали з основних розділів педіатрії, що дають змогу швидко оновити та узагальнити відомості про поширені захворювання у дітей. Акцент зроблено на доказових рекомендаціях та сучасних міжнародних протоколах, що є невід'ємною частиною якісної медичної практики. Лікарям запропоновано понад 300 тестових і ситуаційних завдань з основних розділів педіатрії включно з неонатологією, соматичними захворюваннями дитячого віку, а також іншими напрямками, що охоплюють діагностику, лікування та профілактику хвороб у дітей. Матеріал посібника спрямований на закріплення знань і практичних навичок у інтернів, слухачів циклів ФПДО та лікарів-практиків.

Видання призначене для слухачів циклів стажування ФПДО, інтернів, а також для лікарів-педіатрів, лікарів загальної практики сімейної медицини, лікарів невідкладних станів, які прагнуть вдосконалити свої теоретичні знання й успішно скласти іспити та заліки з педіатрії.

УДК 616-053.2]:378.147(075.8)

© Кісельова М. М., Сакалош Л. П.,
Січкоріз О. Є. 2025

© Видавець Марченко Т. В., 2025

ISBN 978-617-8194-10-9

ЗМІСТ

<i>Список скорочень</i>	12
<i>Передмова</i>	13
Розділ 1. Харчування хворої дитини.	
Хронічні розлади травлення	15
1.1. Актуальність теми	15
1.2. Основні поняття та класифікація хронічних розладів травлення	17
1.3. Патогенез та клінічна картина	18
1.4. Роль харчування у лікуванні хворої дитини	19
1.5. Специфічні дієтичні рекомендації	19
1.6. Принципи планування меню для хворої дитини	20
1.7. Корекційне харчування та нутритивна підтримка	21
1.8. Психологічні та соціальні аспекти харчування	22
1.10. Підсумки та перспективи	23
<i>Тестові завдання</i>	23
<i>Ситуаційні задачі</i>	25
<i>Література</i>	28
Розділ 2. Спадкові хвороби людини	30
2.1. Актуальність теми	30
2.2. Основні поняття генетики та механізми спадковості	32
2.3. Класифікація спадкових хвороб	33
2.4. Патогенетичні механізми спадкових хвороб	34
2.5. Генетична діагностика спадкових хвороб	34
2.6. Приклади спадкових хвороб та їх клінічні особливості	35
2.7. Сучасні підходи до лікування та профілактики спадкових хвороб	36
2.8. Етичні, соціальні та психологічні аспекти	37
2.9. Перспективи досліджень та майбутні напрямки	37

2.10. Висновки.....	38
<i>Тестові завдання</i>	38
<i>Ситуаційні задачі</i>	40
<i>Література</i>	43
Розділ 3. Первинні та вторинні	
імунodefіцитні стани у дітей.....	
3.1. Актуальність теми	45
3.2. Основні поняття та визначення.....	51
3.3. Класифікація імунodefіцитних станів.....	52
3.4. Етіопатогенез первинних імунodefіцитів.....	53
3.5. Етіопатогенез вторинних імунodefіцитів.....	54
3.6. Клінічна картина імунodefіцитів.....	54
3.7. Методи діагностики імунodefіцитних станів.....	55
3.8. Лікування та менеджмент	56
3.9. Профілактика та скринінг	56
3.10. Перспективи досліджень та майбутні напрямки.....	57
3.11. Висновки.....	57
<i>Тестові завдання</i>	58
<i>Ситуаційні задачі</i>	60
<i>Література</i>	63
Розділ 4. Вплив шкідливих факторів,	
хвороб матері в різні терміни вагітності	
на формування плода	
	65
4.1. Актуальність теми	65
4.2. Основні поняття та класифікація шкідливих факторів	66
4.3. Термінологія вагітності та стадії розвитку плода	69
4.4. Вплив хвороб матері на формування плода	70
4.5. Вплив шкідливих факторів в різні терміни вагітності.....	71
4.6. Механізми дії терогенних факторів	72
4.7. Профілактика та рекомендації.....	72
4.8. Приклади клінічних ситуацій	73
4.9. Сучасні підходи до дослідження та корекції ризиків.....	73

4.10. Висновки.....	74
<i>Тестові завдання</i>	75
<i>Ситуаційні задачі</i>	77
<i>Література</i>	79
Розділ 5. Бронхіти у дітей	82
5.1. Актуальність теми.....	82
5.2. Етіологія та патогенез.....	82
5.3. Класифікація бронхітів у дітей	85
5.4. Клінічна картина.....	85
5.5. Діагностика.....	86
5.6. Лікування.....	87
5.7. Профілактика.....	88
5.8. Ускладнення бронхітів у дітей	88
5.9. Особливості догляду та реабілітації дітей із бронхітом.....	88
5.10. Висновки.....	89
<i>Тестові завдання</i>	89
<i>Ситуаційні задачі</i>	92
<i>Література</i>	94
Розділ 6. Лактазна недостатність у дітей	96
6.1. Актуальність теми.....	96
6.2. Анатомо-фізіологічні аспекти перетравлення лактози	99
6.3. Класифікація лактазної недостатності.....	99
6.4. Етіологія та патогенез.....	100
6.5. Клінічна картина.....	100
6.6. Діагностика.....	101
6.7. Лікування та дієтична корекція	103
6.8. Прогноз та профілактика	104
6.9. Особливості лактазної недостатності у дітей різного віку	105
6.10. Висновки.....	105
<i>Тестові завдання</i>	106

<i>Ситуаційні задачі</i>	108
<i>Література</i>	111
Розділ 7. Алергічний риніт. Поліноз у дітей	113
7.1. Актуальність теми	113
7.2. Етіологія та патогенез	116
7.3. Класифікація алергічного риніту	117
7.4. Клінічна картина	117
7.5. Діагностика	118
7.6. Лікування	119
7.7. Профілактика	120
7.8. Особливості алергічного риніту та полінозу у дітей.....	121
7.9. Сучасні підходи та перспективи	121
7.10. Висновки	122
<i>Тестові завдання</i>	122
<i>Ситуаційні задачі</i>	124
<i>Література</i>	127
Розділ 8. Набуті вади серця у дітей	129
8.1. Актуальність теми	129
8.2. Основні поняття та класифікація	132
8.3. Етіологія та патогенез.....	133
8.4. Клінічна картина.....	135
8.5. Діагностика.....	136
8.6. Лікування та менеджмент	136
8.7. Прогноз та профілактика.....	137
8.8. Схематичні діаграми	138
8.9. Висновки.....	140
8.10. Перспективи та рекомендації	140
<i>Тестові завдання</i>	141
<i>Ситуаційні задачі</i>	143
<i>Література</i>	146

Розділ 9. Дослідження периферичної крові та клінічна оцінка гемограм у дітей	148
9.1. Актуальність теми.....	148
9.2. Вікові особливості показників гемограми у дітей.....	149
9.3. Діагностичне значення основних показників гемограми..	150
9.4. Гемограма при патологічних станах у дітей.....	150
9.5. Значення дослідження периферичної крові для оцінки ефективності лікування.....	151
9.6. Використання новітніх технологій у дослідженні крові.....	151
9.7. Гемограма: структура та основні показники.....	153
9.8. Клінічна оцінка гемограми.....	154
9.9. Інтерпретація гемограми: клінічні сценарії.....	155
9.10. Практичне застосування гемограми у клінічній практиці.....	156
9.11. Схематичне представлення гемограми.....	156
9.12. Висновки.....	160
<i>Тестові завдання</i>	160
<i>Ситуаційні задачі</i>	162
<i>Література</i>	165

Розділ 10. Захворювання тонкої і товстої кишок у дітей.	
Неспецифічний виразковий коліт у дітей	167
10.1. Актуальність теми.....	167
10.1.1. Причини актуальності теми.....	167
10.1.2. Новітні підходи до діагностики та лікування НВК у дітей.....	169
10.1.3. Висновки.....	170
10.2. Захворювання тонкої і товстої кишок у дітей.....	171
10.2.1. Основні поняття та класифікація.....	171
10.2.2. Етіологія та патогенез.....	171
10.2.3. Клінічна картина.....	172
10.2.4. Методи діагностики.....	173
10.2.5. Лікування.....	173
10.2.6. Прогноз і профілактика.....	174
10.2.7. Особливості захворювань у різних вікових групах.....	175

10.2.8. Схематичні діаграми (приклади)	175
10.2.9. Висновки.....	176
10.3. Неспецифічний виразковий коліт у дітей.....	177
10.3.1. Вступ	177
10.3.2. Етіологія та патогенез.....	177
10.3.3. Клінічна картина.....	178
10.3.4. Диференційна діагностика.....	179
10.3.5. Методи діагностики	179
10.3.6. Лікування.....	180
10.3.7. Прогноз	181
10.3.8. Профілактика та міждисциплінарний підхід	181
10.3.9. Висновки.....	182
<i>Тестові завдання</i>	183
<i>Ситуаційні задачі</i>	185
<i>Література</i>	188
Розділ 11. Судомний синдром у дітей.	
Принципи протисудомної терапії	189
11.1. Актуальність теми.....	189
11.2. Визначення та класифікація	190
11.3. Етіологія та патогенез.....	191
11.4. Клінічна картина.....	192
11.5. Методи діагностики	193
11.6. Принципи терапії.....	194
11.7. Додаткові методи терапії.....	195
11.8. Моніторинг та довгостроковий нагляд.....	195
11.9. Прогноз та фактори, що впливають на результат.....	196
11.10. Висновки.....	196
<i>Тестові завдання</i>	197
<i>Ситуаційні задачі</i>	199
<i>Література</i>	202
Розділ 12. Захворювання підшлункової залози у дітей	204
12.1. Актуальність теми.....	204
12.2. Вплив на здоров'я та розвиток дитини	204

12.3. Диференційна діагностика та складність клінічної картини	205
12.4. Сучасні методи діагностики та лікування	205
12.5. Профілактика та освітня робота	206
12.6. Основні поняття та класифікація	206
12.7. Етіологія та патогенез	207
12.8. Клінічна картина	208
12.9. Методи діагностики	209
12.10. Принципи терапії	210
12.11. Профілактика	211
12.12. Прогноз	211

<i>Тестові завдання</i>	212
<i>Ситуаційні задачі</i>	214
<i>Література</i>	216

Розділ 13. Мікробно-запальні захворювання

сечових шляхів у дітей

13.1. Актуальність проблеми	218
13.2. Етіологія та патогенез	220
13.3. Клінічна картина	220
13.4. Класифікація мікробно-запальних захворювань сечових шляхів	221
13.5. Діагностика	221
13.6. Лікування	222
13.7. Профілактика рецидивів	223
13.8. Прогноз і ускладнення	223
13.9. Висновки	223

<i>Тестові завдання</i>	224
<i>Ситуаційні задачі</i>	226
<i>Література</i>	228

Розділ 14. Спадкові та уроджені хвороби

сечової системи у дітей

14.1. Актуальність теми	229
14.2. Етіологія та патогенез	236

14.3. Клінічна картина.....	237
14.4. Діагностика.....	237
14.5. Лікування.....	238
14.6. Профілактика	239
14.7. Прогноз	239
14.8. Висновок.....	239
<i>Тестові завдання</i>	<i>240</i>
<i>Ситуаційні задачі</i>	<i>242</i>
<i>Література.....</i>	<i>244</i>
Розділ 15. Шок у дітей і його різновиди.....	245
15.1. Актуальність теми.....	245
15.2. Визначення та патофізіологія	246
15.3. Класифікація шоку у дітей	247
15.4. Клінічна картина шоку у дітей.....	247
15.5. Діагностика шоку.....	248
15.6. Принципи лікування шоку у дітей.....	249
15.7. Ускладнення шоку у дітей.....	249
15.8. Профілактика шоку.....	250
15.9. Висновок.....	250
<i>Тестові завдання</i>	<i>250</i>
<i>Ситуаційні задачі</i>	<i>254</i>
<i>Література.....</i>	<i>258</i>
Розділ 16. Туберкульоз у дітей.	
Специфічні методи діагностики	
та профілактики.....	259
16.1. Актуальність теми.....	259
16.2. Етіологія і патогенез туберкульозу	262
16.3. Клінічні форми туберкульозу у дітей	263
16.4. Специфічні методи діагностики.....	264
16.5. Профілактика туберкульозу у дітей.....	265
16.6. Висновки.....	266

<i>Тестові завдання</i>	266
<i>Ситуаційні завдання</i>	271
<i>Література</i>	274

Розділ 17. Основні принципи інтенсивної терапії при отруєннях у дітей	276
17.1. Актуальність теми	276
17.2. Принципи інтенсивної терапії при отруєннях	278
17.3. Забезпечення життєво важливих функцій	279
17.4. Дезінтоксикаційні заходи	279
17.5. Антидотна терапія.....	280
17.6. Симптоматична та підтримувальна терапія	280
17.7. Профілактика отруєнь у дітей.....	281
17.8. Висновки	281

Розділ 18. Цукровий діабет у дітей	282
18.1. Актуальність теми	282
18.2. Визначення та класифікація цукрового діабету	284
18.3. Етіологія та патогенез.....	285
18.4. Клінічна картина	285
18.5. Діагностика.....	286
18.6. Лікування.....	286
18.7. Ускладнення.....	287
18.8. Профілактика та прогноз.....	287
18.9. Висновки.....	287

<i>Тестові завдання</i>	288
<i>Ситуаційні завдання</i>	292
<i>Література</i>	296

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ГЕРХ	–	гастроезофагеальна рефлюксна хвороба
ЗВІГ	–	Знижений вміст імуноглобулінів
ЗЗК	–	запальних захворюваннях кишечника
НВК	–	неспецифічний виразковий коліт
СПК	–	синдром подразненого кишечника
ШКТ	–	шлунково-кишковий тракт
ПЦР	–	Полімеразна ланцюгова реакція та секвенування
РХС	–	Ревматична хвороба серця
АСІТ	–	Алерген-специфічна імунотерапія
FISH	–	Флуоресцентна гібридизація in situ
NGS	–	Метод нового покоління, масштабне секвенування геному

ПЕРЕДМОВА

Невпинний розвиток сучасної педіатрії, її глибока інтеграція у роботу лікаря загальної практики сімейної медицини пропонують нові підходи до діагностики, лікування та профілактики захворювань у дітей та підлітків, які визначають рівень здоров'я населення. Якість здоров'я дитини безумовно впливає на тривалість та повноцінність подальшого її життя, інтелект, фізичний розвиток та працездатність, що в сукупності мають неабияке значення для гармонійного розвитку усього соціуму і є викликом до високого рівня професійної компетентності лікарів, які надають допомогу дітям та підліткам.

У цьому динамічному середовищі розвитку сучасної педіатрії ключовими стають не лише глибокі професійні знання, а й уміння адаптуватися до викликів сьогодення. Швидке впровадження цифрових технологій, зокрема систем штучного інтелекту (ШІ), відкриває перед лікарями широкі можливості для підвищення ефективності та якості медичної допомоги.

Запропонований навчальний посібник «Індивідуальне стажування за спеціальністю “Педіатрія”»: конспект у співпраці з ШІ на допомогу лікарю» покликаний допомогти лікарям-педіатрам та лікарям первинної медичної допомоги глибше досягнути інноваційні підходи у клінічній практиці. Його структура базується на трьох головних складових:

1. Систематизація знань:

Посібник містить стислі та водночас вичерпні матеріали з основних розділів педіатрії, що дають змогу швидко оновити та узагальнити відомості про поширені захворювання у дітей. Акцент зроблено на доказових рекомендаціях та сучасних міжнародних протоколах, що є невід'ємною частиною якісної медичної практики.

2. Індивідуальне стажування:

Автори посібника пропонують алгоритми практичних занять і клінічних ситуацій, які можна відпрацьовувати

у форматі індивідуальної підготовки. Це сприяє формуванню гнучких навичок клінічного мислення та впевненості у прийнятті рішень.

3. Використання ШІ в педіатричній практиці:

У розділах, присвячених цифровим технологіям, розглянуто приклади застосування штучного інтелекту у діагностиці, прогнозуванні ризиків та персоналізованому лікуванні. ШІ здатен доповнити клінічний досвід лікаря, підвищуючи точність оцінки стану дитини й дозволяючи приймати виважені рішення у стислі терміни.

Окрему увагу приділено практичним прикладам інтеграції ШІ в роботу лікаря, що дає змогу краще зрозуміти потенціал сучасних технологій та розширити власні професійні можливості. Для полегшення засвоєння матеріалу кожен розділ містить ключові висновки, а також контрольні питання та завдання для самоперевірки.

За результатами первинної антиплагіатної перевірки програмою встановлено, що загальна унікальність авторського тексту (з урахуванням стандартних формулювань) у представленій роботі становить 91%, що відповідає задовільному рівню з огляду на посилання на інші публікації та інтернет-ресурси (Довідка №77/2025 щодо проведення первинної експертизи на виявлення плагіату, видана ЛНМУ імені Данила Галицького 27.02.2025 року).

Сподіваємося, що цей навчальний посібник стане надійним орієнтиром для лікарів, які прагнуть удосконалюватися в умовах сучасних викликів. Поєднання традиційних клінічних підходів із можливостями штучного інтелекту – це новий крок до підвищення якості надання медичної допомоги дітям та зміцнення здоров'я майбутніх поколінь.

Колектив авторів

Наукове видання

Кісельова Марія Миколаївна
Сакалош Леся Петрівна
Січкоріз Орест Євгенович

ІНДИВІДУАЛЬНЕ СТАЖУВАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДІАТРІЯ»

Конспект у співпраці з ШІ на допомогу лікарю

За редакцією професора, д. мед. н.
М. М. Кісельової

Підп. до друку 10.05.2025 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура PT Serif. Умовн. друк. арк. 17,32.

Видавець Марченко Т. В.
м. Львів-53, 79053, Україна, тел.: +38 (050) 370-19-57
e-mail: magnol06@ukr.net
<https://magnolia.lviv.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК №6784 від 30.05.2019 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України.

Надруковано у друкарні видавця Марченко Т. В.